

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1942

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 — ΣΤΑΔΙΟΥ — 38
ΑΘΗΝΑΙ

Καὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς 12 ἄρχισε κι' ἀποτελείωσε τὴ δουλειά του ὁ Σαραντίδης.

Ἡ δουλειά: Καὶ πρῶτα, ἡ διδασκαλία δὲν εἶναι ὑποδειγματική, ἀλλὰ κριτική. Ὁ Σαραντίδης δὲν ἐρμηνεύει, ἀλλὰ ἐξηγεῖ τὸ ρόλο τοῦ μαθητῆ. Ἐξηγεῖ τὰ καθέκαστα συστατικά του. Κι' ἀφίνει λεύτερο τὸ μαθητὴ νὰ τὸν διαπλάσει σύμφωνα μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασία του. Κι' ἀφοῦ παίξει ὁ μαθητὴς τὸ μέρος του ὅπως τὸ νοιώθει αὐτός, τότε ὁ Σαραντίδης μπαίνει στὴ μέση μὲ τὴν καλλιτεχνική του διαίσθηση καὶ πείρα, γιὰ νὰ κρίνει τὸν μαθητὴ, ὑποδείχοντας τὰ σωστά καὶ τὰ στραβά τῆς ἐρμηνείας.

Πρέπει γὰ ἰσὺ κανεῖς τὸ Σαραντίδη τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς. Συγκέντρωμένος στὸν ἑαυτό του, παρακολουθεῖ μὲ μάτι ἀγρυπνο τὸ παίξιμο τοῦ μαθητῆ. Κι' ἀπὸ κεῖ, γίνεται ἡ κριτική, ποὺ εἶναι ἡ βάση τοῦ διδακτικοῦ του συστήματος. Ὁ Σαραντίδης δὲ λέει ποτὲ «αὐτὸ θὰ τὸ παίξεις ἔτσι κ' ἔτσι», ἀλλὰ «αὐτὸ τὸ παίξεις ἢ δὲν τὸ παίξεις καλὰ γι' αὐτὸ κι' αὐτὸ τὸ λόγο». Καὶ εἶναι τόσο προσκολλημένος στὴν ἀλήθεια τοῦ συστήματός του, ὥστε μέσα σὲ δυὸ ὁλόκληρα χρόνια μιὰ φορά μονάχα παρασύρθηκε κ' ἔπαιξε ἓνα ρόλο μπροστὰ στοὺς ξεφτισμένους μαθητὲς του. Ὁ Σαραντίδης, ποὺ, ὅπως ὁμολογοῦν ὅσοι τὸν εἶδαν στὸ Παρίσι, εἶναι ἀριστος ἠθοποιός.

Σύστημα δύσκολο, κοπιαστικότητα, ποὺ ἐπιτρέπει ὅμως τὴν ἀγνότερη, τὴν προσωπικότερη, τὴν πιὸ αὐθόρμητη διάπλαση τοῦ καινούργιου ἠθοποιοῦ. Σύστημα ποὺ χρειάστηκε δουλειὰ σκυλίσια, ἐξαντλητική, δουλειὰ καθημερινή, δίχως Κυριακή, χωρίς Πάσχα καὶ Χριστούγεννα. Δουλειὰ καὶ μόνο δουλειὰ.

Κι' ἀφοῦ διαπλάστηκαν οἱ ἠθοποιοὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλο, ἦρθε ἡ στιγμή τοῦ σκηνοθέτη. Τὰ κατὰ μέρος δημιουργήματα πρέπει νὰ ἐνωθοῦν καὶ νὰ πειθαρχήσουν σ' ἓνα ὁμόπνοο καλλιτεχνικὸ σύνολο. Ἀπὸ τοὺς ρόλους πρέπει νὰ συντεθεῖ ἡ παράσταση. Κι' ἀρχίζει καινούργια δουλειὰ γιὰ τὸ Σαραντίδη, πιὸ κοπιαστική, ἀλλὰ καὶ πιὸ δημιουργική, ἀφοῦ τώρα πλάϊ στὴν καλλιτεχνική του ἀντίληψη μπορεῖ νὰ προσθέσει καὶ τὴν καλλιτεχνική του σφραγίδα: Οἱ ἠθοποιοὶ, ποὺ δὲν τοὺς ἔφτιασε αὐτός, ἀλλὰ ποὺ δημιουργήθηκαν ὅπως ἔκρινε αὐτός πὼς ἔπρεπε νὰ δημιουργηθοῦν, μέσα στὸ σκηνοθετικὸ σύνολο τῆς καταδικῆς του πρὸς ἀτομικότητας.

Σὲ λίγον καιρὸ, οἱ Ἀθηναῖοι θὰ μπορέσουν νὰ ἰδοῦν τ' ἀποτελέσματα τῆς μεγάλης προσπάθειας τοῦ Γιαννοῦλη Σαραντίδη. Κ' εἶμαι βέβαιος πὼς ὅλοι θὰ δικαιολογήσουν τὴν πεποίθησή μου στὸ ἔργο του.

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ

Ὁ Ἐλισαῖος Γιαννίδης στὴ μεγάλη ἀποστολή του.

Ἄς ἐπιτραπῆ σ' ἓναν παλιὸ μαθητὴ του νὰ προσθέσει δύο ἀκόμα χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια, ποὺ ἴσως ρίξουν κι' αὐτὰ λίγο φῶς στὴν πλατεία προσωπικότητα ποὺ χάσαμε. Τὸ κάθε πλησίασμα στὴ ζωὴ καὶ στὸ ἔργο της μοῦ φαίνεται ἐξαιρετικὰ ὠφέλιμο καὶ ὀδηγητικό.

Πρωτοπόρος τῆς σκέψης, μὲ τετράγωνη ἀντίληψη τῆς πραγματικότητας, δουλεύοντας σὰν καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν μέσα στὸ ἀσυνάρτητο καὶ φορτωμένο ἀπὸ προλήψεις καὶ ἀρτηριοσκλήρωση ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα, βρισκότανε σ' ἓναν ἀτελείωτο ἀγώνα. Μποροῦσε νὰ νοιώσει κανένας τὸν ἀγώνα αὐτὸν καὶ στὸ πιὸ ἀπλό του μάθημα, ποὺ ἦταν πάντα γι' αὐτὸν μιὰ ἱεροτελεστία.

Ξεκινούσε πάντοτε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἢ σκέψη τοῦ μαθητῆ νὰ κατευθύνεται ἀπλὰ καὶ λιτὰ στὶς πρῶτες μαθηματικὲς ἐννοιες, καὶ ἀπὸ κεῖ μὲ βαθιὰ κατανόηση τῆς συνέχειας νὰ προχωρεῖ χωρίς ἀριστολογίες καὶ περιτρυγυρίσματα στὶς πολυπλοκότερες ἀποδείξεις.

Καὶ ἦταν οἱ προσπάθειές του τόσο ἐξαντλητικὲς πολλὲς φορές, ποὺ ἔφταναν καὶ στὸν κλονισμό τῆς ἀμφίβολης ὑγείας του.

Θυμάμαι τὸ ξέσπασμα τοῦ καθηγητῆ, ὅταν κάποτε ἓνας μαθητὴς, ποὺ εἶχε ἀποσιθίσει χωρίς νὰ τὸ νοιώθει κάποιο θεώρημα, παράδερνε στὴν ἐξέταση ἀραδιάζοντας συνεχῶς φράσεις μὲ τὸ «θὰ». Ἀγωνίστηκε μισὴ ὥρα νὰ τὸν φέρει στὸν ἴσιο δρόμο, καὶ ξαφνικὰ πλησίασε στὸν πίνακα, ἔσβυσε μὲ νευρικότητα ἀπίστευτη ὅ,τι ἦταν γραμμένο, καὶ ἔγραψε ἓνα τεράστιο «θὰ». «Νά, λέει, ἓνα ἀπὸ τὰ βαρεὰ ἐλαττώματα τοῦ Ἑλληνα... θὰ κάνουμε... θὰ δεῖξουμε... θὰ... θὰ... καὶ δὲν προχωρεῖ ἀμέσως, δὲν πάει στὴν ἐκτέλεση». Ἐκστατικός ἐμεινε κυτιάζοντας τὸ «θὰ» ὅλη τὴν ἄλλη ὥρα, χωρίς νὰ προσθέσει λέξη, καὶ μόνο τὸ κουνδοῦνι γιὰ τὸ διάλειμμα τὸν τράβηξε ἀπὸ τὴ σκέψη του καὶ βγήκε ἀπὸ τὴν τάξη.

Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω ἐπίσης ἓνα ἄλλο ἐπεισόδιο:

Συγκροτοῦσε κάποτε μιὰ χορωδία βυζαντινῆς μουσικῆς — τὸ δεύτερο μεγάλο πάθος του — ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του. Καὶ ἔτσι μᾶς συγκέντρωσε ὅλους καὶ μᾶς ἔβαλε νὰ ψάλλουμε, ὅπως μποροῦσε ὁ καθένας χωριστὰ, τὸ «Τῆ Ὑπερμάχῳ». Ἐνοιῶσα τὴ μεγαλύτερη ντροπὴ καὶ λύπη τῆς ζωῆς μου, ὅταν εἶδα τὸν καθηγητὴ μου μὲ ὀδύνη πραγματικὴ καὶ ὀλότελα ἀπογοητευμένο νὰ μὲ κυτίζει μὲ τὴν ἀξέχαστη ματιά του καὶ νὰ μοῦ λέει: «Τί κρίμα! Ἐσὺ ποὺ νοιώθεις τόσο τὰ μαθηματικά...». Πόσο καταράστηκα ἐκείνη τὴ στιγμή τὴ φύση, ποὺ δὲ μ' ἐπροίκισε μὲ μουσικὸ αὐτί!

Τέλος, ζωντανὴ θὰ μένει στὴ θύμησή μου ἡ ἐξαθλωμένη μορφή τοῦ Γιαννίδη στὶς ἀφέγγαρες καὶ ἀσυννέφιαστες βραδύες, ποὺ πάνω σ' ἓνα ὑψωματάκι τοῦ Φαλήρου μᾶς δίδασκε Ἀστρονομία. Δίνοντας πάντα κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, προσπαθοῦσε νὰ μᾶς βάλει σὲ κάποιο νόημα μὲ τὴ γύρω ἀμονία καὶ τοὺς παγκόσμιους νόμους, ἀλλὰ καὶ σύγχρονα νὰ μᾶς φουξήσει τὴν ἀμφίβολια καὶ τὴν ἀνησυχία γιὰ τὴν ἔρευνα, γιὰ τὸ πάρα πέρα.

ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΕΛ. ΠΑΥΛΙΔΗΣ

Νεώτερες πληροφορίες γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου.

Στὴ μελέτη μου γιὰ τὴ διηγηματογράφου Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου, (Πόλη, 1932, ἔκδοσις